

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรนายสิบอาวุโส เหล่าแพทย์ พุทธศักราช 2535 กรมแพทย์ทหารบก โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากร ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 8 คน อาจารย์จำนวน 40 คน นายสิบนักเรียน จำนวน 50 คน ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 168 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 168 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 434 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมิน จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบประเมินสำหรับผู้บริหาร แบบประเมินสำหรับอาจารย์ แบบประเมินสำหรับนายสิบนักเรียน แบบประเมินสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา และแบบประเมินสำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร อาจารย์ และนายสิบนักเรียนด้วยตนเอง สำหรับข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยส่งแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยจากผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการ กรมแพทย์ทหารบก เพื่อขอให้ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตอบแบบประเมินและส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ผู้วิจัยส่งแบบประเมินสำหรับผู้บริหาร จำนวน 8 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 8 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 แบบประเมินสำหรับอาจารย์ จำนวน 40 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 40 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 แบบประเมินสำหรับนายสิบนักเรียนจำนวน 50 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 50 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 แบบประเมินสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 168 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 144 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.71 และแบบประเมินสำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 168 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 144 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.71 ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิจัยในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้เป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา มีอายุมากกว่า 50 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี มีประสบการณ์ด้านการสอนระหว่าง 1 - 10 ปี และมีประสบการณ์ด้านการบริหารระหว่าง 1 - 5 ปี

2. อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46 - 50 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายวิชาที่รับผิดชอบในปีการศึกษา 2540 จำนวน 4 รายวิชา มีจำนวนชั่วโมงที่สอนโดยเฉลี่ย 11 - 14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ -

3. นายสิบนักเรียน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี สาเหตุที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรนายสิบอาวุโส เหล่าแพทย์ เพราะต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม

4. ผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี สถานที่ทำงานอยู่หน่วยเสนารักษ์

5. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี มีระยะเวลาทำงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาระหว่าง 6 - 10 ปี

ตอนที่ 2 ผลสรุปการประเมินบริบท (Context Evaluation)

1. ผลสรุปการประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร และเกณฑ์การวัดและประเมินผล

1.1 ผลการประเมินจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรนายสิบอาวุโส เหล่าแพทย์ พุทธศักราช 2535 กรมแพทย์ทหารบก พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรทุกข้อมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา ทักษะและเจตคติ การใช้ภาษาที่ชัดเจน ความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้ อยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการประเมินโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า จำนวนชั่วโมงในกลุ่มวิชาปฐมนิเทศซึ่งมี 40 ชั่วโมง ในกลุ่มวิชาหลักมี 290 ชั่วโมง และกลุ่มวิชารองมี 115 ชั่วโมง ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่า มีจำนวนชั่วโมงพอดี สำหรับจำนวนชั่วโมงของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่าในแต่ละรายวิชา มีจำนวนชั่วโมงพอดีเช่นกัน

1.3 ผลการประเมินเนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความถูกต้องทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการพยาบาลและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกรายวิชา

1.4 ผลการประเมินเกณฑ์การวัดและประเมินผล พบว่า เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตอนที่ 3 ผลสรุปการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

1. ผลการประเมินด้านอาจารย์ พบว่า การประเมินด้านอาจารย์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “ จำนวนอาจารย์เพียงพอกับการฝึก / นิเทศการปฏิบัติ ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ และข้อที่เกี่ยวกับ “ มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ

2. ผลการประเมินด้านนายสิบนักเรียน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “ สนใจศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ และข้อที่เกี่ยวกับ “ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ

3. ผลการประเมินส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า มีความเพียงพอ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “ ห้องสมุด ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ และข้อที่เกี่ยวกับ “ เอกสาร ตำราประกอบการศึกษาตามหลักสูตร ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ สำหรับคุณภาพของส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น เอกสาร ตำราประกอบการศึกษาตามหลักสูตร สยามฝึกต่างจังหวัด มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนความสะดวกที่สถานศึกษาให้บริการเกี่ยวกับส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับความสะดวกที่สถานศึกษาให้

บริการ อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นเอกสาร คำราประกอบการศึกษาหลักสูตร สนามฝึกภายใน โรงเรียน สนามฝึกต่างจังหวัด ได้รับความสะดวกที่สถานศึกษาให้บริการอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 ผลสรุปการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

1. ผลการประเมินกระบวนการบริหารพบว่ากระบวนการบริหารมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อที่เกี่ยวกับ “ นิเทศติดตามประเมินผล การจัดการเรียนการสอน ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ และข้อที่เกี่ยวกับ “ จัดเตรียมอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ

2. ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ พบว่า การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ และข้อที่เกี่ยวกับ “ การปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ

3. ผลการประเมินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “ นายศึกษามีโอกาสประเมินผลการสอนของอาจารย์ ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ และข้อที่เกี่ยวกับ “ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลภาคปฏิบัติ ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ

ตอนที่ 5 ผลสรุปการประเมินผลผลิตของหลักสูตร (Product Evaluation)

ผลการประเมินผลผลิตของหลักสูตร พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น คุณลักษณะทางวิชาชีพข้อ 7 “ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ” มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation)

การประเมินบริบทเป็นการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละส่วน มิได้เป็นการประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ผลการประเมินสามารถนำมาอภิปราย แต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนายสิบอาวุโส เหล่าแพทย์ พุทธศักราช 2535 ได้รับการประเมินว่า มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พัฒนาการของผู้เรียนด้านสติปัญญา ทักษะและเจตคติ ใช้ภาษาที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนี้มีความเหมาะสมดีแล้ว เพราะลักษณะของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดี ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม (สังัด อุทรานันท์ , 2527 ; ชำรง บัวศรี , 2532) ความต้องการของผู้เรียน (สังัด อุทรานันท์ , 2527 ; ชำรง บัวศรี , 2532 ; อุทัย ชรรมเดช , 2535) และพัฒนาการของผู้เรียนด้านสติปัญญา ทักษะ เจตคติ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ , 2539) ใช้ภาษาที่ชัดเจน (สังัด อุทรานันท์ , 2537 ; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2539) และสามารถนำไปปฏิบัติได้ (ชำรง บัวศรี , 2532)

1.2 โครงสร้างของหลักสูตร

การประเมินโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า จำนวนชั่วโมงในกลุ่มวิชาปฐมนิเทศ ซึ่งมี 40 ชั่วโมง ในกลุ่มวิชาหลักมี 290 ชั่วโมง และในกลุ่มวิชาการอง มี 115 ชั่วโมง ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่ามีจำนวนชั่วโมงพอดี สำหรับจำนวนชั่วโมงของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่า มีจำนวนชั่วโมงพอดีเช่นเดียวกัน จากผลการประเมินดังกล่าวแสดงว่า หลักสูตรนี้มีโครงสร้างที่เหมาะสม ดังที่ รวีวรรณ ศรีคร้าม (2535) กล่าวว่า การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ต้องกำหนดกลุ่มวิชา รายวิชา อัตราเวลาเรียน เพื่อให้สนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน พัฒนาลักษณะของผู้เรียน ส่งเสริมในด้านสติปัญญาและนโยบายความมั่นคงของประเทศ บรูเนอร์ (Bruner , 1960 อ้างใน สังัด อุทรานันท์ , 2528) กล่าวว่า ถ้ามีการจัดลำดับโครงสร้างของสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ดี ก็จะมี

สามารถนำเอาความรู้ในสาขาวิชาเหล่านั้นมาสอนให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ และความสามารถของผู้เรียนได้

1.3 เนื้อหาของหลักสูตร

การประเมินเนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความถูกต้องทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการพยาบาล มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และมีความเหมาะสมของชื่อรายวิชาและกลุ่มวิชาอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรนี้เป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร อาจารย์ นายสิบนักเรียน และผู้สำเร็จการศึกษา เพราะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ , 2539 ; อุทัย ธรรมเตโช,2535) มีความถูกต้องทันสมัย (ทาบา ,1962 ; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ,(2539) ; อุทัย ธรรมเตโช,2535) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการพยาบาล ดังที่ ทาบา (1962) กล่าว การสร้างหลักสูตรเพื่อการเรียนการสอนที่มีประโยชน์ ก็ต่อเมื่อเนื้อหาสาระในหลักสูตรนั้น นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตามสภาพแห่งสังคมนั้น เช่นเดียวกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า เนื้อหาวิชา ควรมีประโยชน์ในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (สัจฉ อุทรานันท์ ,2530 ; ทาบา , 1962 ; อุทัย ธรรมเตโช,2535)

1.4 เกณฑ์การวัดและประเมินผล

จากการประเมินพบว่า เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะ เกณฑ์การวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และได้รับการยอมรับจากผู้ประเมินทั้ง 4 กลุ่ม ดังที่ กัญญา ลินทรินต์ศิริกุล (2536) กล่าวว่า การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ดี จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของแต่ละรายวิชา

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

2.1 ผลการประเมินด้านอาจารย์ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “ จำนวนอาจารย์เพียงพอกับการฝึก / นิเทศการปฏิบัติ ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะ การฝึกปฏิบัติของหลักสูตรนายสิบอาวุโสเหล่าแพทย์ เป็นการฝึกปฏิบัติภาคสนาม คือ มีการฝึกการควบคุมรถกับการฝึกบริการทางการแพทย์ จำนวนอาจารย์ต้องแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 กำกับดูแลฝึกปฏิบัติด้านการรบ

แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วน อาจารย์ : นายสิบนักเรียน = 1 : 7 ปรากฏว่าอาจารย์จำนวนเพียงพอ แต่ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ อาจเป็นเพราะ ผู้ประเมินบางส่วนมีปัญหา ต้องการคำแนะนำ การช่วยเหลือ ในการฝึกปฏิบัติ ดังที่ ศาโรช บัวศรี (2504) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือการช่วยเหลือดูแลและตรวจตรา แนะนำ สนับสนุน ส่งเสริม และเกื้อกูล เพื่อให้งานวิชาการและธุรการในโรงเรียน หรือแต่ละสายงานได้เกิดผลดี ชาริ มณีศรี (2538) กล่าวว่า การนิเทศ เป็นการสนับสนุน ช่วยเหลือ และการร่วมมือมากกว่าการใช้อำนาจสั่งการ เพื่อให้การฝึกปฏิบัติเกิดประสิทธิภาพที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยเห็นว่าควรเพิ่มอัตราบรรจ้อาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง ความรู้ดี และมีความสามารถสูง

สำหรับข้อที่เกี่ยวกับ “ มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะ วิชาชีพต้องทำงานด้านการรักษาพยาบาล ต้องรับผิดชอบชีวิตคนและมีระเบียบวินัย บทลงโทษทางทหารกำกับด้วย

2.2 ผลการประเมินนายสิบนักเรียน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “ สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะในหลักสูตรนายสิบอาวุโสเหล่าแพทย์ ไม่มีชั่วโมงให้นายสิบนักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง ดังที่ นันทินา อุทัยสุข (2535) กล่าวว่า การเรียนการสอนบางบทเรียนจะได้ผลดี ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจะได้ผลดีกว่าการฟังคำบรรยาย นอกจากนี้ห้องสมุดเปิดเฉพาะในเวลาราชการเท่านั้น ประกอบกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ความก้าวหน้าทางหน้าที่การงาน ซึ่งเป็นขวัญและกำลังใจ ในการทำงานมิได้ขึ้นอยู่กับผลงานทางวิชาการ แต่ขึ้นอยู่กับระบบอาวุโสเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้นายสิบนักเรียนมีความสนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ไม่มากเท่าที่ควร

สำหรับข้อที่เกี่ยวกับ “ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะวิชาชีพทหาร ต้องมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ประกอบกับระเบียบปฏิบัติของกองทัพบก ให้มีการทดสอบสมรรถภาพร่างกาย ปีละ 2 ครั้ง และทุกบ่ายวันพุธ ต้องมีการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเป็นประจำ จึงทำให้นายสิบนักเรียน มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

2.3 ผลการประเมินส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า

อื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะห้องสมุดของโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทยทหารบก มีขนาดเล็ก จุดคนได้ประมาณ 25 - 30 คน มีบรรณารักษ์ 1 คน ปัจจุบันนักเรียนในหลักสูตรที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 70 คน และนักเรียนในหลักสูตรที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 120 คน ถ้ามีการจัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบให้ค้นคว้าด้วยตนเอง หรือค้นคว้าเป็นกลุ่ม ห้องสมุดก็จะไม่สามารถให้บริการนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ดังที่ กมล ชิโสภา (2535) กล่าวว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ควรจะเป็นห้องพิเศษ อยู่ภายในอาคารเรียน และควรให้กว้างขวางพอจะบริการนักเรียนได้มาก ควรยึดหลักว่า ควรบริการนักเรียนได้คราวละไม่ต่ำกว่า 75 - 80 คน สำหรับข้อที่เกี่ยวกับ “ เอกสาร ตำราประกอบการศึกษาตามหลักสูตร ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทยทหารบก มีงบประมาณเพียงพอในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำเอกสารตำราดังกล่าว แผนกสนับสนุนซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานด้านนี้เป็นอย่างดี ประกอบกับงานจัดทำเอกสารตำราประกอบการศึกษาตามหลักสูตรเป็นงานประจำที่ต้องดำเนินการให้เพียงพอและทันต่อการเรียนการสอน

ผลการประเมินส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะบุคลากรประจำห้องโสตทัศนูปกรณ์มีจำนวนน้อยคือ 1 คน ไม่เพียงพอต่อการดูแลรักษาบำรุงวัสดุอุปกรณ์ ที่มีจำนวนมาก ส่วน “ เอกสาร ตำราประกอบการศึกษาตามหลักสูตร ” “ สานามฝึกต่างจังหวัด ” มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะกองการศึกษาโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทยทหารบก ปรับปรุงตำราซึ่งมีข้อมูลในคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยเสมอ ประกอบกับ แผนกสนับสนุนให้การดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการโรเนียวด้วย และ “ สานามฝึกต่างจังหวัด ” เป็นหน่วยฝึกการปฏิบัติของทหารทุกเหล่า ดังนั้นจึงมีมาตรฐานและรักษาสภาพแวดล้อมได้เหมือนภูมิประเทศที่ใช้ในการบรรจุ

ผลการประเมินส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า ความสะดวกที่สถานศึกษาให้บริการอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะบุคลากรที่ให้บริการโสตทัศนูปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนมีจำนวนน้อยคือ 1 คน แต่ต้องมีหน้าที่ในการให้บริการโสตทัศนูปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและต้องควบคุมดูแล การชำระ สูญหาย ด้วย ส่วน “ เอกสารตำราประกอบการศึกษาตามหลักสูตร ” “ สานามฝึกภายในโรงเรียน ” และ “ สานามฝึกต่างจังหวัด ” ได้รับความสะดวกที่สถานศึกษาให้บริการอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็น

ศึกษาตามหลักสูตรที่เข้ารับการอบรมทันที สำหรับสนามฝึกภายในโรงเรียนมีการจัดการการใช้สนามได้อย่างเหมาะสม ไม่มีการจำซ้อน และสนามฝึกต่างจังหวัดได้มีการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยที่ให้การดูแล การจัดการการใช้สนามได้เป็นอย่างดี

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

3.1 ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า กระบวนการบริหาร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “นิเทศติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่นๆ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีวิชาชีพทางการทหารและทางการแพทย์ มีความรู้ความชำนาญในงานบริหารการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งการนิเทศเป็นหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2536) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่จะผลักดัน การนิเทศภายใน บรรลุผล เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งหมดให้มีประสิทธิภาพ (ชาริ มณีศรี, 2538) เช่นเดียวกับ อุทัย บุญประเสริฐ, (2540) กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญของผู้บริหารข้อหนึ่งก็คือ นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยการเยี่ยมและการสังเกต การสอนเป็นครั้งคราว เพื่อจะได้ทราบปัญหาจะได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตามที่ครูต้องการ เพื่อส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง และจัดให้มีการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ประกอบกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทย์ทหารบก ยังไม่มีการปฏิบัติที่ชัดเจน กล่าวคือ ไม่มีบุคลากรให้คำแนะนำ เสนอแนะและกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดและนำไปใช้ในการปรับปรุง การสอน

สำหรับข้อที่เกี่ยวกับ “จัดเตรียมอาคารสถานที่เพื่อใช้ในการเรียนการสอน” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ เป็นเพราะว่า หลักสูตรของโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทย์ทหารบก เป็นหลักสูตรอบรมระยะสั้น มีพิธีเปิด-ปิด หลักสูตร ตลอดปีการศึกษา 2540 จำนวน 13 หลักสูตร ผู้บริหารระดับสูงเป็นประธานทุกครั้ง และผู้เข้ารับการศึกษายางหลักสูตรเป็นระดับผู้บริหารเช่นกัน จึงทำให้การจัดเตรียมอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดี และต่อเนื่องซึ่งมีผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ดังที่ บุญมี เฌรยอค (ม.ป.ป.) กล่าวว่า กิจกรรมส่วนหนึ่งที่เป็นตัวประกอบในการนำหลักสูตรไปใช้ ก็คือ การจัด ปို့จ้ยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย

3.2 ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ พบว่า การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อเกี่ยวกับ “การให้นายสิบนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่นๆ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะบางวิชาในหลักสูตรนายสิบอาวุโสเหล่าแพทย์ มีเนื้อหาวิชามาก แต่มีชั่วโมงในการสอนน้อย เพราะเป็นหลักสูตรระยะสั้นและนายสิบนักเรียนต้องนำความรู้ไปใช้ในการสอบแข่งขันเลื่อนฐานะเป็นนายทหารสัญญาบัตรด้วย (ระดับผู้บริหาร) อาจารย์จึงจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย ทำให้นายสิบนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนควรให้นายสิบนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ระดับใดก็ตาม ต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการกระทำของผู้สอน เป็นอันดับแรก คุณภาพของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับนั้นนอกจากจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในตัวผู้เรียน เช่น ความพร้อม สถิติ ปัญหา ความสนใจในการเรียน และสภาพแวดล้อมอื่นๆ แล้ว บทบาทผู้ถ่ายทอดความรู้ คือ ผู้สอน นับว่ามีความสำคัญ เป็นอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ บทบาททางการสอน อันได้แก่ การใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดความเข้าใจและรู้แจ้งในสิ่งที่ต้องการถ่ายทอด ซึ่งหมายถึง วิธีสอนนั่นเองและสอดคล้องกับ เย็นฤดี วงศ์พูน (2533) ศึกษาการนำเอาวิชาการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการศึกษาแผนเก่าและใหม่ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่สอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีพัฒนาการดีขึ้นกว่านักเรียนในโรงเรียนที่สอนแบบธรรมดา ทั้งด้านความรู้และทัศนคติ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ทางด้านคุณธรรมและความประพฤติ

สำหรับข้อที่เกี่ยวกับ “การปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ” มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะ อาจารย์มีความศรัทธาและความรักในวิชาชีพ จึงปฏิบัติตนได้อย่างภาคภูมิใจ เป็นที่ยอมรับนับถือของนายสิบนักเรียน จึงทำให้การปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539) กล่าวว่า การให้การเลียนแบบเจตคติที่ดี โดยดูจากบุคคลสำคัญที่นักเรียนรักและชื่นชอบเป็นตัวอย่าง เพื่อจะได้รับเอาเจตคตินั้นมาเป็นของตน

3.3 ผลการประเมินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า การวัดและการประเมินการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยในข้อ

อื่นๆ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะระบบชั้นยศของทหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับค้ำ ขตามปกติแล้ว บุคลากรชั้นยศต่ำกว่าจะไม่กล้าประเมินผู้ที่มีชั้นยศสูงกว่า หรือถึงแม้จะประเมินก็จะกรอกแต่ ข้อมูลที่เป็นส่วนดีเท่านั้นเพราะอาจารย์บางท่านไม่ยอมรับในสิ่งที่ถูกประเมินว่าไม่ดี ผลลัพธ์ ในทางลบก็จะอยู่กับผู้ประเมิน จึงทำให้ขาดข้อมูลในการนำไปปรับปรุงโปรแกรมการเรียน การสอน เทคนิคหรือกลวิธีการสอน อุปกรณ์การสอน เนื้อหาวิชาที่สอน ให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ ผลการวิจัยของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาการประเมินประ สติภาพการสอนของอาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526) พบว่า อาจารย์ที่ให้นิสิิต ประเมินการสอนของตนนั้นเป็นกลุ่มอาจารย์ที่มีความกระตือรือร้น ในเรื่องการปรับปรุงการ สอนของตน และอาจารย์เหล่านี้ ได้เรียนรู้จากแบบประเมินการสอนว่า ลักษณะที่ดีที่สอดคล้องกับนโยบายมหาวิทยาลัยนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร แล้วยกพยายามปรับการสอนของตน ไปตามนั้น ซึ่งนับว่าเป็นวิวัฒนาการคณาจารย์ ด้านการเรียน การสอน และเป็นการเพิ่มประ สติภาพการสอนโดยส่วนรวม โรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทย์ทหารบก ควรกำหนดให้ อาจารย์ทุกท่านได้ทำการประเมินการสอนก็จะได้ผลดีดังกล่าวข้างต้น

สำหรับข้อที่เกี่ยวกับ “เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลภาคปฏิบัติ” มีค่า เฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะ อาจารย์ทุกท่านมีส่วนร่วมในการสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลภาคปฏิบัติ และมีการนำไปใช้และนำมาปรับปรุงให้มีประ สติภาพตลอดเวลา

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

การประเมินผลผลิตด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา พบ ว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าหลักสูตรนี้ บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังที่ บุญศรี พรหมมาพันธ์ (2536) กล่าวว่า การประเมินผลผลิต เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้วางแผนพัฒนาหลักสูตร และผู้ เกี่ยวข้องว่าโครงการทางการศึกษาหรือหลักสูตรที่กำลังทำอยู่นั้นใช้ได้ผลหรือไม่ ส่วนคุณ ลักษณะทางวิชาชีพ ข้อ 7 “จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผู้สำเร็จการศึกษายู่ในระบบทหาร ถูกฝึกให้ปฏิบัติตามระเบียบ วินัย และยึดถือปฏิบัติเป็นเวลานาน พร้อมกันนี้ยังสอดคล้องกับภารกิจหลักของกองทัพบก 4 ประการ ที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ การป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัย ไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทยทหารบก

1.1.1 ควรเพิ่มอัตราบรรณาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง ความรู้ดีและความสามารถสูงให้เพียงพอกับภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

1.1.2 ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงห้องสมุดให้ได้มาตรฐานเพื่อความสะดวก และเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มาใช้บริการ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทยทหาร

บก

1.2.1 ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่เก็บรักษาและบุคลากรที่ทำหน้าที่บริการโสตทัศนูปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เพื่อจะได้ดูแลรักษาบำรุงและให้บริการ วัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวให้มีคุณภาพและได้รับความสะดวกในการบริการที่ดีขึ้น

1.2.2 ควรนิเทศการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลของอาจารย์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์ปรับปรุงคุณภาพของงานของตนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2.3 ควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการสรรหาบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เข้ามาทำหน้าที่เป็นอาจารย์

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์โรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทยทหารบก

1.3.1 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลการสอนของอาจารย์ เพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่อง และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

1.3.2 ควรปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และรู้แจ้งในสิ่งที่อาจารย์จะถ่ายทอด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรประเมินหลักสูตรทุกหลักสูตรของโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทยทหารบก เช่น หลักสูตรนักเรียนนายสิบ 2 ปี (พุทธศักราช 2540) หลักสูตรชั้นนายพัน

2.2 ควรศึกษาความต้องการ การนิเทศภายในของโรงเรียนเสนาณรงค์
กรมแพทยทหารบก



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย